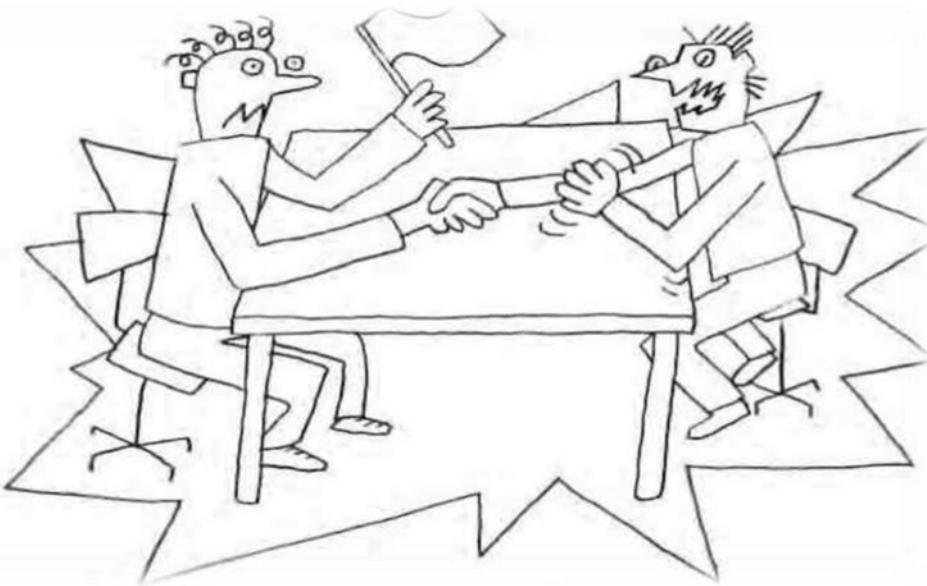

Poglavlje 8 – Nositi se s konfliktom

Uvod

Illustracija prikazuje dva mladića koja se svađaju. Mladići sjede jedan nasuprot drugome. Jedan mladić maše zastavom, dok drugi stišće šaku i zube. Njihova kosa je uzdignuta, što daje protivnicima jak, zastrašujući izgled. Kad bi to bilo sve, očekivali bi da će eskalirati: dva mladića će se ustati i pribjeći fizičkom nasilju. Ali na slici je drugi detalj: dva se muškarca rukuju, kao znak dogovora i kompromisa. Mladići samo razgovaraju – možda se čak deru jedan na drugoga - ali bez fizičkog nasilja.

Slika pokazuje što se istodobno odvija u svakodnevnom životu: ako zagovaramo svoje interese, stavove vrijednosti, ponekad ćemo se upustiti u konflikt. Kako bismo riješili takve konflikte, moramo biti sposobni i željni da postignemo dogovor i kompromis. Svađa na početku i nakon toga traženje sporazuma i kompromisa, čini proces konflikta poput disanja.

Pod u obliku zvijezde je također simboličan. Mi dijelimo jednu zajednicu – na primjer, naš planet, našu obitelj, našu školu. Nemamo nikog drugog. Stoga se moramo osloniti jedni na druge i dopustiti da je sudjelovanje u konfliktima i njihovo rješavanje regulirano zajedničkim načelima i pravilima. Konflikt kao takav nije ništa loše. Ljudska prava stvaraju pluralizam i natjecanje interesa, što povećava mogućnost konflikta. Kvalitetno rješavanje konflikta dovodi do harmonije, dok pokušaji da se konflikt suzbije vlašću ili nepravednim rješenjem može dovesti do razdora u zajednici.

Rješavanje konfliktova je, do određene razine, vještina koju se može podučiti. Ovo je samo jedan set vježbi u ovom poglavlju; one daju učenicima alate, strukturirane sheme postupanja za rješavanje konflikta i medijaciju. Drugo, poštenje u rješavanju konflikta je također je važno. Ono se očituje u vrijednostima i kulturi konfliktognog ponašanja. Idealno bi bilo kad bi se konflikt riješio *win-win* situacijom. Ukoliko to nije moguće, moramo se brinuti da ne bude gubitnika, već da nađemo kompromis koji sadrži ravnotežu u dijeljenju prednosti i nedostataka. Kada stvari sagledamo sa šire perspektive, nisu sudionici samo oni koji su izravno uključeni, već i cijela okolina i društvena zajednica.

Vježba 8.1. – Pristup dvostrukе pobjede

Odgojno - obrazovni ciljevi	Učenici razumiju da se konflikt može riješiti na razne načine. Strane koje su uključene mogu biti u poziciji dobitnika ili gubitnika, ili mogu pristati na kompromis. Ni jedna strana ne bi se smjela osjećati kao gubitnik, jer to može dovesti do novog nesporazuma ili konfliktta.
Nastavni materijali	Ploča ili preklopnik.

Postupak

1. Učitelj/učiteljica objašnjava učenicima da mogu postojati tri različita rješenja jednog konfliktta:

pobjeda – pobjeda		
pobjeda – gubitak		
gubitak – gubitak		

On/ona ilustrira ta načela rješavanja konfliktta na ploči ili preklopniku.

Pobjeda - pobjeda: rješenje dozvoljava svakoj strani određene koristi.

Pobjeda - gubitak: rješenje u kojem jedna strana ima određene koristi nauštrb druge strane.

Gubitak - gubitak: rješenje u kojoj ni jedna strana ne profitira.

2. Učitelj/učiteljica iznosi primjere različitih načina rješavanja konfliktta:

Dječak i djevojčica se svađaju oko lopte. Odrasli čovjek se umiješa i prisiljava ih da se zajedno igraju loptom i svakome daje podjednako vrijeme da koristi loptu. Oboje imaju određene koristi. Ako bi odrasli čovjek dao loptu samo jednome, onda bi naravno samo jedan imao koristi. Ako bi odrasli čovjek njima oduzeo loptu, s obzirom da se djeca ne mogu složiti, onda nitko ne bi imao koristi.

3. U parovima po dvoje ili u grupama učenici istražuju svoja osobna iskustva kako bi našli daljnje primjere konfliktta. Mogu raspravljati o svojim iskustvima u konfliktima kod kuće ili u školi ili mogu govoriti o većim konfliktima koji uključuju grupe ljudi ili cijele države.
4. Učenici analiziraju primjere rješavanja konfliktta, identificirajući ih koristeći gore opisani model, pritom si postavljaju pitanje koja će strana profitirati rješenjem. Tko može pronaći rješenje kojima će svi/obje strane profitirati?
5. Plenarna rasprava: učenici razmjenjuju rezultate svojih analiza.

Varijacija

Nakon drugog koraka, učenici dobivaju opisani primjer konfliktta. Radeći u grupama, pokušavaju iznaci rješenje koje neće proizvesti gubitnike, ukoliko je konflikt već riješen, učenici mogu usporediti svoja rješenja s onima u praksi kao i s reakcijama na ta rješenja. Ovakva analiza slijedi *Model političkog ciklusa* (vidjeti vježbu 7.9.).

Vježba 8.2. – Strukturni pristup rješavanju konflikt-a

Odgojno - obrazovni ciljevi	Učenici uče tehniku rješavanja konflikt-a, razumiju da rješavanje problema uvelike ovisi o vještinama koje se mogu naučiti.
Nastavni materijali	Set materijala za učenike: "Rješavanje konflikt-a u šest koraka", časopisi i novine.

Postupak

1. Učitelj/ica opisuje konfliktnu situaciju u kojoj nema definiranog rješenja (primjer: jedan učenik ismijava drugog učenika koji dolazi iz strane zemlje i govori samo stranim naglaskom).
Situacija se može opisati kroz jedan mali igrokaz. Učenici razgovaraju kako riješiti konflikt. Prilikom raspravljanja, učenici mogu predvidjeti dijelove modela kojeg će kasnije koristiti u ovoj lekciji ili postavljati pitanja na koje model može dati odgovor.
2. Radni list pod naslovom "Rješavanje konflikt-a u šest stadija" dijeli se polovicu učenika koji ga u miru čitaju.
Druga polovica učenika odabire izvješće o konfliktu iz časopisa ili novina. Mogu se također osloniti na vlastito osobno iskustvo ili na informacije iz prve ruke.
3. Učenici se razvrstavaju u grupe od po četiri od kojih su dva učenika pročitala rješenje problema a dva koja su definirala moguće konflikte.
4. Učenici odabiru jedan konflikt i testiraju ideje rješavanja konflikt-a.
Dvoje predstavljaju protivnike, druga dvojica glume medijatore, koristeći radni list kako bi našli rješenje.
5. Posljedična plenarna sjednica:
 - koje konflikte ste pokušali riješiti?
 - na koji način ste ih pokušali riješiti?
 - koji način (model) rješavanja konflikt-a vam je pomogao?

Varijacija

1. Učenici se usredotočuju na proučavanje primjera te uspoređuju svoja rješenja.
2. Kad se učenici upoznaju s procedurom ona se može primijeniti na rješavanje konfliktnih situacija koje se mogu dogoditi u razredu.

Materijali

(vidjeti iduću stranicu)

Materijal za učenike: rješavanje konflikta u šest koraka

1. Identificiranje potrebe. "Što trebate - što točno želite?"	Svaka osoba koja je uključena u konflikt trebala bi odgovoriti na ovo pitanje bez optuživanja ili krivljena druge strane.
2. Definiranje problema. "Što mislite u čemu je problem u ovom slučaju?"	Cijeli razred može pomoći pronaći odgovor koji će odgovoriti potrebama onih kojih se tiče. Protivnici moraju biti sposobni prihvati ovu definiciju.
3. Traženje brojnih rješenja. "Tko se može sjetiti mogućeg rješenja za problem?"	Svi učenici mogu doprinijeti sa svojim odgovorima. Odgovori se trebaju zapisati, bez komentiranja, osuđivanja, ili ocjenjivanja. Cilj ovog stadija jest da dođemo do najviše moguće rješenja.
4. Ocjenjivanje rješenja. "Biste li bili zadovoljni s ovim rješenjem?"	Svaka strana u konfliktu ocjenjuje alternative, objašnjavajući koje su prihvatljive a koje nisu.
5. Odlučivanje koja su rješenja najbolja. "Prihvaćaju li oboje ponuđeno rješenja? Je li se problem riješio?"	Treba biti razvidno da obje strane prihvaćaju rješenje. Moramo cijeniti njihove napore da pronađu rješenje.
6. Razmatranje primjene rješenja. "Hajde da još jednom porazgovaramo o rješenju i da budemo sigurni da je problem stvarno riješen."	Trebao bi se napraviti plan za evaluaciju rješenja. Ovisno o prirodi konflikta i dobi protivnika, evaluacija se može provesti nakon par minuta, sati ili dan kasnije.

Vježba 8.3. – Konflikti u obitelji i s prijateljima

Odgojno - obrazovni ciljevi	Učenici uče o rješavanju konfliktova na strukturirani način.
Nastavni materijali	Set priručnika za učenike: "Rješavanje konfliktova u šest koraka" (vidjeti Vježbu 8.2.).

Postupak

1. Učenici čitaju " Rješavanje konfliktova u šest koraka ".
2. U čitelj/učiteljica dopušta učenicima da iznose primjere tipičnih konfliktova u obitelji, školi ili na igralištu, na primjer:
 - U obitelji;
 - dijete se želi igrati, ali roditelji misle da bi trebao učiti.
 - dijete želi novce za kino / koncert / večernji izlasci / izlet, ali roditelji imaju druge troškove koje treba podmiriti.
 - Na igralištu:
 - dječaci i djevojčice žele koristiti igralište za različite svrhe.
 - dječaci ometaju djevojčice u igri.
3. Učenici izabiru jedan konflikt koji će rješavati. Formiraju grupe od četiri do šest sudionika.
4. Svaka grupa se dijeli na dva djela, jedna polovica uzima ulogu roditelja a druga polovica ima ulogu djece (odnosno dječaka/djevojčica).

Prvo roditelji i djeca odvojeno dolaze svaki do svog stajališta. Nakon toga imaju sastanak sa svojim protivnicima i počinju pregovarati u sljedećih šest stadija.

Nakon što istekne vrijeme određeno za pregovaranje, grupe se vraćaju natrag u razred.
5. Cijeli razred iznosi povratne informacije o njihovom radu u grupama. Do kojih rješenja su došli? Jesu li iznijeli mnogo različitih rješenja?

Varijacija

Ova vježba se također može provesti uz pomoć medijatora, na primjer, da jedan učenik preuzme ulogu djeda koji usmjerava sukobljene strane kroz pregovore.

Vježba 8.4. – Sastanak sijevanja ideja o konfliktu i mirenju

Odgojno - obrazovni ciljevi	Učenici mogu razumjeti koncept konflikta i mirenja. Učenici mogu objasniti koji konflikti mogu biti razriješeni, a koji ne.
------------------------------------	--

Materijali	Preklopnik i markeri u bojama.
-------------------	--------------------------------

Postupak

1. Riječ "KONFLIKT" se zapisuje na jednom od listova.
Učenici dobivaju dva zadatka za sijevanje ideja.
 - a. zapisuju koliko god moguće izraza ili riječi im padne na pamet za opisivanje konflikta.
 - b. dodaju ključne riječi koje opisuju konfliktne situacije.Ovaj dio se provodi u tišini bez komentiranja.
2. Kada učenicima ponestane ideja, riječ „MIR“ se zapisuje na drugi papir. Isti postupak.
3. Razred raspravlja o rezultatima.
4. Klasifikacija raznih tipova konflikata razvija se s učiteljem:
 - Konflikti koji se mogu riješiti
 - Konflikti koji se ne mogu riješiti.

Rješavanje konflikta bez gubitnika (vidjeti vježbu 8.1.) vrlo često postaje jedino moguće kroz kompromis. Ovakvo rješavanje funkcioniра, na primjer, kada se rijetki resursi trebaju dijeliti pošteno. Ako je torta mala i svaka osoba koja jede tortu dobiva jednaki komad torte, onda mogu prihvati to rješenje iako će ostati gladan. Ali ako su u sukob uključene vrijednosti i vjerska uvjerenja, onda je jako teško postići kompromis. Ukoliko je konflikt prouzročen etničkim ili rasnim podjelama, postoji opasnost za izgon ili fizičko istrebljenje članova jedne strane. Racionalniji pristup stranama u konfliktu jest da se konflikt lakše može riješiti pregovorima i kompromisom nego nasiljem. Racionalno rješavanje konflikta zahtijeva da strane prave razliku između problema i protivnika te da poštuju protivnikovo ljudsko dostojanstvo u okviru ljudskih prava.

Dodatak

Učenici ilustriraju različite situacije mirnih i konfliktnih situacija kroz razne crteže ili članke i slike iz novina.

Vježba 8.5. – Kipovi

Odgojno - obrazovni ciljevi	Učenici su sposobni identificirati situacije nasilja, te razviti kreativan pristup u nenasilnom rješavanju konflikata i koristiti jezik tijela kao način izražavanja.
Materijali	Nema.

Postupak

1. Učenici provode u parovima sljedeće pripremne zadatke:
 - Jedan učenik zauzima pozu; drugi ga treba zastrašivati. Zamjenjuju uloge.
 - Jedan učenik stavlja svoju ruku samo na par centimetara udaljenosti od svog partnera. Kad on/ona pomakne svoju ruku drugi učenik mora zauzeti koju god (pa i neugodnu) poziciju da ostane na istoj udaljenosti.

Ovi zadaci vježbaju učenike da primjećuju jedni druge.
2. U plenarnoj sjednici, učenici predstavljaju i raspravljaju o situaciji nasilja:
 - dva ili više učenika slažu se o ideji i onda formiraju grupe kipova kako bi prikazali represivnu situaciju (primjer: dijete koje klečeći čisti cipele bogatom čovjeku).
 - ako se član publike sjeti načina kako riješiti situaciju da se postigne jednakost, onda on/ona raspoređuje glumce prema svom novom modelu.

Idealno bi bilo da se ova vježba provede u tišini, kako bi se potaklo učenike na pantomimu i da razviju ekspresivnost
3. Više glumaca može progresivno sudjelovati u sceni.
4. Učitelj/ica rezervira zadnjih 10 do 15 minuta lekcije za naknadnu plenarnu sjednicu. Učenici daju povratne informacije i nastavljaju s pitanjima kako bi se produbilo proučavanje.

Varijacija

1. Isti postupak se koristi kako bi ilustrirali ljudska i dječja prava i primjere u kojima su ta prava povrijeđena.
2. Ovaj zadatak može se nastaviti u konfliktnim situacijama kao i u stvarnim situacijama koje potiču napete osjećaje.

Vježba 8.6. – Kazna protiv pozitivnog rješavanja konflikta

Odgojno - obrazovni ciljevi	Učenici se potiču da prihvate pojmove zakona i pravila u grupi.
	Učenici su sposobni prihvati razlike i da sudjeluju u postupku donošenja odluka Razvijaju vlastiti kreativni potencijal u rješavanju konflikta.
Materijali	Set priručnika za učenike: "Lista kazni".

Postupak

1. Učenici metodom sijevanja ideja dolaze do liste oblika kažnjavanja. Ovakav uvod u lekciju uvažava ih kao stručnjake, jer se mogu osloniti na iskustvo i promatranje. Oni mogu dodati svoje komentare.
Učitelj/ica dijeli priručnike „Lista kazni“ učenicima te ih oni čitaju u tišini.
2. Učenici raspravljaju u malim grupama (tri ili četiri člana) koje kazne imaju smisla, a koje ne.
3. Grupe izmjenjuju svoje rezultate s ostalim grupama (Slagalica *dogovor* ovdje bi mogla biti korisna; vidjeti vježbu 5.3.).
4. Učenici se vraćaju u svoje grupe i raspravljaju koja kazna, ako uopće ikoja, bi se trebala odrediti u sljedećim situacijama:
 - učenik kasni na nastavu.
 - učenik nije napravio svoju domaću zadaću.
 - učenik ometa rad u razredu.
 - učenik je uvrijedio kolegu iz razred zbog njegovih/njezinih vjerskih uvjerenja ili etničkog podrijetla.
 - učenik zlostavlja učenicu.
 - učenik se ponaša nasilno u razredu ili za vrijeme pauze.
5. Plenarna sjednica: učenici iznose svoje rezultate.
Naknadna diskusija bi mogla koristiti za raspravu o sljedećem pitanju: postoje li alternative kažnjavanju (npr. posredovanje između zločinca i žrtve)?

Dodatak

Učenici glume scenu pozitivnog, kreativnog rješavanja konflikta u razredu.

Materijali
(vidjeti iduću stranicu)

Materijal za učenike

Lista kazni

1. Pisanje pjesme
2. Priopovijedanje bajke maloj djeci
3. Pričanje viceva i zagonetki razredu
4. Deset sklekova zbog psovanja
5. Stajati u razredu nakon što škola završi i to onoliki broj minuta koliko je zakasnio na nastavu
6. Stajati prilikom pisanja
7. Priprema lekcije za razred
8. Jedan sat vrtlarstva
10. Čišćenje rekreacijskog područja
11. Čišćenje učionice
12. Onemogućavanje slušanje lekcije
13. Deset minuta trčati okolo školske zgrade
14. Prisilno zadržavanje u učionici tijekom odmora
15. Dodatna domaća zadaća u predmetu koji vam je slabiji
16. Plaćanje kazne koja doprinosi tome da se pokriju opći troškovi
17. Napisati ispriku
18. Daljnji prijedlozi ...

Vježba 8.7. – Manjine

Odgojno - obrazovni ciljevi	Učenici razumiju da osjećaj isključivanja može biti rezultat ne samo načina na koja vas društvo promatra, već i načina na koji vas vaša grupa promatra.
Materijali	<p>Set pozitivnih kartica i set negativnih kartica za svaku grupu. Dva preklopnika; jedan na kojem je napisana riječ „OSJEĆAJI“ i drugi na kojem je napisana riječ „DJELOVANJA“. Markeri.</p>

Postupak

Na početku igre ključno je da učenici nemaju što predstavljaju, jer bi se u protivnom mogli poslužiti unaprijed formiranim idejama, što bi uvelike omelo tijek igre.

Igra je primjer pažljivog i kompleksnog procesa postavljana okvira od strane učitelj/icaa. Unutar ovog strogog okvira, učenici imaju veliku slobodu razviti i izraziti svoje ideje i iskustva.

1. Učenici formiraju grupe od po četiri do šest (poželjno je da nije više).
2. Svaka grupa dobiva set pozitivnih kartica, marker i dva lista preklopnog papira. Učitelj/ica ih traži da imenuju osobu - promatrača koji će zapisivati reakcije i komentare grupe. Alternativno svi članovi grupe mogu zapisati svoje vlastite reakcije.
3. Učitelj/ica govori učenicima da neće predstavljati sebe tijekom ove vježbe, već će se predstavljati kao članovi manjine. U ovom trenutku trebaju ispitati tko su, ali isto tako razmotriti poruke na karticama koje opisuju njih i njihovu situaciju.
4. Učenici u krug čitaju jednu karticu drugim članovima grupe. Kad su pročitali svih šest kartica, onda zapisuju vlastite odgovore na pitanje, „Kako se osjećate kao član ove grupe“ i to na list „OSJEĆAJI“.
5. Učitelj/ica dijeli šest negativnih kartica svakoj grupi i onda grupe ponavljaju četvrti korak.
6. Učitelj/ica pita učenike da odgovore na sljedeće pitanje, „Što biste vi učinili kad bi bili u sličnoj situaciji?“ Odgovori će se zapisati na list „DJELOVANJA“. Učenici trebaju imati na umu da su još uvijek ista grupa koja izražavaju svoje osjećaje na prvi list. Možda nešto su osjetili ili zapisali im sada pomogne da odluče kako će djelovati.
7. Plenarna sjednica:
 - svaka grupa prezentira ostatku razreda svoje osjećaje napisane na listi „OSJEĆAJI“.
 - kad sve grupe završe prvi dio, učitelj/ica traži od učenika da prezentiraju svoje prijedloge na listu „DJELOVANJA“. Razred bi trebao identificirati konstruktivna djelovanja i činove nasilja te razlike unutar grupe.
8. Učitelj/ica pita učenike kako im se čini njihov rad i jesu li naišli na neki problem radeći ovu vježbu (suradnja, vodstvo, i td.), te što oni misle što su naučili iz ove vježbe: o samima sebi, svojim reakcijama i grupi. Mogu li uspostaviti poveznicu između manjine koju je njihova grupa predstavlja s drugim manjinama koje poznaju?
9. Na kraju, učitelj/ica kaže svojim učenicima da je grupa koju su oni predstavljali grupa *Mislilaca* poznata i kao grupa *Roma*.

Dodatak

Učenici uspoređuju svoje ideje s Konvencijom o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije.⁸ Učenici mogu istražiti je li opisana situacija odgovara situaciji u našoj zemlji, te koje su mjere vlasti poduzele kako bi riješile problem i koje mjere koje učenici predlažu su u skladu s Konvencijom.

Materijali

Set pozitivnih i negativnih kartica

Naše kuće nisu iste kao kuće drugih. One su specijalne i nama je jako stalo do njih. Mi držimo do naših tradicija.	Televizijski programi i novinari ne govore istinu o nama. Tvrde da mi predstavljamo problem. Ne dopuštaju nam da mi ispričamo našu stranu priče.
Mi posjedujemo mnogo vještina. Sposobni smo za sve vrste fizičkog i strukovnog rada. Naš rad uvelike doprinosi zemlji u kojoj živimo.	Neki ljudi nas tretiraju loše i zovu nas pogrdnim imenima. Ponekad smo napadnuti bez ikakvog povoda. Tisuće naših ljudi pobijeno je u inozemstvu i to ne tako davno.
U prošlosti naši ljudi su činili mnoga hrabre djela. Mi se volimo prisjećati naše prošlosti.	Nemamo pitku vodu, niti imamo pristup komunalnim uslugama.
Mi smo jako neovisni. Brinemo jedni o drugima. Ne dugujemo ništa nikome.	Neki nas doktori ne žele liječiti kad smo bolesni. Nama je jako teško dobiti socijalnu skrb.
Volimo se okupljati i pričati priče oko vatre i pjevati. Smatramo da je jako važno uživati život.	Ljudi nas ne žele u svom susjedstvu. Neki nas ljudi ne žele zaposliti zbog onoga što mi jesmo.
Pokušavamo živjeti blizu naše obitelji i prijatelja. Trudimo se jako skrbiti o starijim ljudima u našoj zajednici. Obožavamo našu djecu.	Ponekad imamo problema s policijom i lokalnim vlastima i to zbog toga što smo se našli na krivom mjestu u krivo vrijeme.

8. Konvencija o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije, usvojena od Opće Skupštine Ujedinjenih naroda 20. studenog 1963. godine. Tekst je dostupan na Internetu.

Vježba 8.8. – Slike rata i mira

Odgojno - obrazovni ciljevi Učenici mogu definirati različite aspekte rata i mira.

Učenici razvijaju vještine čitanja slika.

Učenici su sposobni izraziti svoje ideje i osjećaje o ratu i miru.

Materijali

Veliki skup slika (uključujući fotografije, crteže, oglase i sl.).

Postupak

1. Neke fotografije su prikazane učenicima. Idealno bi bilo da se te fotografije stave na zidove učionice ili u dobro osvijetljeni hodnik škole. Učenici bi trebali vidjeti te slike kao jednu izložbu.
2. Učenici imaju priliku da reagiraju spontano. Koje slike predstavljaju mir – ili rat? Učitelj/ica ne pritišće učenike da komentiraju. Na kraju ovog uvodnog koraka, on/ona ističe ako su se učenici dogovorili oko svojih komentara ili ne. Razlike u percepcijama se dalje ne raspravljaju.
3. Učenici izabiru fotografiju koja im je osobno draga. Treba im omogućiti da je izbliza pogledaju ako to žele. U tišini, učenici pismeno odgovaraju na sljedeća pitanja:
 - što ste vidjeli (opишite)?
 - koje su vaše misli o slici (refleksije i mašta)?
 - koji su vaši osjećaji o slici (emocije)?
4. U grupama od po četiri učenika izaberite slike i formirajte kontrastne parove. Oni mogu uključivati neke slike koje su proučili u trećem koraku, ali isto tako mogu izabrati druge fotografije.
5. Učenici predstavljaju svoje izbore u plenumu te iznose svoje razloge za izbor. Ako vrijeme istječe, svaka grupa bi treba predstaviti barem jedan par kontrasta.
6. Refleksija. Učenici izražavaju svoje osjećaje i misli. Mogu postaviti pitanja o situacijama koje su prikazane na fotografijama, koja pitanja mogu biti predmet daljnjih rasprava.

Dodatak

Isti predmet može se proučavati u literaturi i slikarstvu. Razred organizira izložbu o tim temama.